

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **OSMPB, občanské sdružení**, se sídlem St. Duchcovská 404/75, Teplice, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2009, č. j. 7 Ca 74/2009 - 18,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2009, č. j. 7 Ca 74/2009 - 18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce kasační stížností brojí proti usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 2. 2009, č. j. 10/12836/2009-RK. Žádost odůvodnil žalobce svými majetkovými poměry a uvedl, že občanské sdružení ke dni podání žaloby disponuje pouze částkou 703,40 Kč, což nepostačuje k úhradě soudního poplatku.

Napadeným usnesením Městský soud v Praze zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků, přičemž při posuzování předpokladů žalobce pro osvobození od soudních poplatků soud vyšel z toho, že pokud žadatel hodlá být coby občanské sdružení aktivně činným, pak je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si materiální prostředky pro prosazování svých cílů, a to alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, zajistil sám. V této souvislosti městský soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 18/2008 - 32 ze dne 26. 5. 2008 a uvedl, že odpovědnost za tvorbu základních prostředků pro činnost nelze *a priori* přenášet na stát.

Přiznání absolutního práva „za všech okolností bezplatného přístupu k soudu“ pro určité skupiny žalobců (občanských sdružení, jakým je žalobce) by nikterak nesouviselo s ochranou konkrétních veřejných subjektivních práv jednotlivců a s uplatňováním práva na jejich soudní ochranu, naopak by ve vztahu k jiným osobám domáhajícím se soudní ochrany mohlo být základem procesní absurdity. Soud závěrem uvedl, že v případě žalobce nedosahuje soudní poplatek nepřiměřené výše ani není žalobcova finanční situace způsobena nepředpokládanou či nárazovou potřebou kumulace nezbytných kroků, jež by bylo třeba žalobcem uskutečňovat. Absolutní nedostatek finančních prostředků žalobce nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

Toto usnesení napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) nyní projednávanou kasační stížností, ve které nesouhlasí s názorem soudu, že rezignoval na zajištění materiálních prostředků, přestože se soustavně snaží získat finanční podporu a toto tvrzení doložil stěžovatel v žádosti uvedením názvů všech subjektů, u nichž se o podporu ucházel. Na tuto argumentaci soud nereagoval tzn., že ji nevyvrátil ani nezpochybnil. Závěr soudu tak nemá oporu ve spise.

Stěžovatel dále uvádí, že pokud je žalovaný stát, resp. jeho organizační složka, pak by v případě stěžovatelova úspěchu ve sporu stejně náklady sporu nesl. Ve stadiu rozhodování o osvobození od soudních poplatků nelze předjímat výsledek sporu, takže úvahy soudu, že nelze na státu požadovat, aby náklady stěžovatele ve sporech nesl stát ze svých prostředků, jsou dle stěžovatele přinejmenším předčasné. I když soud prvního stupně uvedl, že stěžovatelův předpoklad o tom, že stát ponese náklady jeho sporu nemá oporu v ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., ve skutečnosti nevycházel důsledně z cit. ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž se nehovoří o legitimitě požadovat přiznání osvobození, ale pouze o tom, za jakých podmínek lze osvobození nepřiznat či odebrat.

Stěžovatel nesouhlasí s názorem soudu, že si může snadno opatřit částku 2000 Kč potřebnou k zaplacení soudního poplatku, když soud nemá informace o majetkových poměrech jednotlivých členů sdružení ani o výši členských příspěvků. Pokud soud vychází z toho, že výše poplatku není tak vysoká, aby dosahovala z pohledu občanských sdružení nepřiměřené výše, je taková úvaha dle stěžovatele bez opory v zákoně. V této souvislosti stěžovatel poukazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1619/08 ze dne 2. 10. 2008 a cituje: *...Soud přiblíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k povaze uplatňovaného návrhu a dalším okolnostem. Účastníku nesmí být jen pro jeho nepříznivou majetkovou situaci znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo u soudu. Zhodnocení všech okolností, které vypovídají o poměrech účastníka, se musí promítnout do závěru, zda je tento s ohledem na své poměry schopen zaplatit soudní poplatek a jestliže mu to tyto poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků.* Soud se těmito zásadami neřídil.

Stěžovatel se domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze a vrácení věci soudu k novému rozhodnutí, přičemž uplatňuje stížní důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V kasační stížnosti rovněž navrhuje, aby byl osvobozen od soudních poplatků z kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou. Nejvyšší správní soud dále podotýká, že v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyzýval stěžovatele k uhrazení soudního poplatku pro řízení o kasační stížnosti. Opětovné trvání na uhrazení poplatku pro toto řízení by znamenalo další řetězení téhož problému, který je předmětem původního řízení a z logiky věci by se trvání na úhradě nejevilo smysluplným a ani by nesvědčilo hospodárnosti a rychlosti celého řízení. Z tohoto důvodu nebyl stěžovatel ani vyzýván k doplnění právního zastoupení dle § 105 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, shledal přitom naplnění důvodu dle ust. § 109 odst. 3 s. ř. s., neboť usnesení Městského soudu v Praze je dle názoru Nejvyššího správního soudu ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

K otázce nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu pro nedostatek důvodů se zdejší soud vyjádřil např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75 (přístupno na www.nssoud.cz): „*Nedostatkem důvodů pak nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění soudního rozhodnutí, ale pouze nedostatek důvodů skutkových. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny.*“ Za nepřezkoumatelné se považuje též rozhodnutí, v němž se soud nevypořádá se všemi uplatněnými žalobními body. Jelikož předmětem usnesení, které bylo napadeno touto kasační stížností, není přezkum správního rozhodnutí, nýbrž posouzení podmínek pro osvobození od soudních poplatků, nelze hovořit o pominutí žalobních bodů ze strany městského soudu, nýbrž o nezohlednění všech skutečností uváděných stěžovatelem.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků; dospěje-li soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Úvaha soudu však musí být přezkoumatelná, musí tedy být seznatelné, na základě jakých skutečností soud k závěru, který učiní, dospěl.

Jak již zdejší soud několikrátě judikoval (srov. např. rozsudek ze dne 9. 7. 2009 č. j. 5 As 34/2009 - 35 přístupno na www.nssoud.cz), citované ustanovení upravuje možnost individuálního osvobození od soudních poplatků, jehož účelem je ochrana účastníka řízení nacházejícího se v nepříznivých majetkových poměrech před nepřiměřeně tvrdým dopadem poplatkové povinnosti. Předpokladem pro osvobození je kumulativní splnění tří podmínek: žalobce o osvobození požádá, nedostatek prostředků doloží a návrh na zahájení řízení není zjevně neúspěšný. K vlastní otázce posuzování nedostatečnosti prostředků pak lze vyvodit obecný závěr, že při rozhodování podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. soud především porovnává na jedné straně výdělkové a další majetkové a sociální poměry dotyčného účastníka řízení, na druhé straně pak porovnává výši soudního poplatku se zřetelem na

případné další náklady spojené s předmětným řízením před soudem či povahu věci samé. Výsledkem této úvahy je pak závěr, zda účastníkovi je možné přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli. V projednávané věci Nejvyšší správní soud nikterak neposuzuje, zda stěžovateli mělo být osvobození přiznáno či nikoli, neboť dospěl k závěru, že rozhodnutí Městského soudu v Praze trpí nepřezkoumatelností.

Stěžovatel vytýká městskému soudu, že rezignoval na jeho snahu o zajištění materiálních prostředků. Stěžovatel doložil, že se soustavně snaží získat finanční podporu. Toto tvrzení doložil stěžovatel v žádosti uvedením názvů všech subjektů, u nichž se o podporu ucházel s odkazem na internetové stránky obsahující veškerou dokumentaci vztahující se k žádostem o získání finančních prostředků. Městský soud tyto skutečnosti zcela pominul a v odůvodnění svého rozhodnutí se s nimi nikterak nevypořádal.

Pro posouzení nepřezkoumatelnosti je nezbytné vyjít z důvodů, pro něž městský soud neosvobodil stěžovatele od soudních poplatků. Rozhodnutí městského soudu je postaveno na závěru, že stěžovatel rezignoval na získání peněžních prostředků a jejich zajištění alespoň v základní míře, kdy není možné bez dalšího přenést odpovědnost za jejich nevytvoření na stát. Městský soud však tento svůj závěr nezdůvodnil. Nejvyšší správní soud připomíná, že v případě žádosti o osvobození od soudních poplatků stíhá stěžovatele břemeno tvrzení a důkazní, které lze naplnit uvedením věrohodných tvrzení popř. dalších významných skutečností a dále ověřením, do jaké míry jsou tvrzené skutečnosti pravdivé. Z tohoto pohledu je rozhodné, zda v případě, kdy stěžovatel v žádosti označil subjekty, u nichž se o finanční podporu v rámci různých projektů ucházel a uvedl odkaz na své internetové stránky, na nichž je umístěna veškerá písemná dokumentace, která měla dokládat snahu získat materiální podporu, splnil břemeno tvrzení i břemeno důkazní či nikoliv.

Skutečnost, že se městský soud nikterak nevyjádřil ke stěžovatelem deklarované snaze získat finanční prostředky na činnost sdružení, není pouhým dílčím nedostatkem odůvodnění. Naopak se jedná o pochybení zakládající nepřezkoumatelnost rozhodnutí. V situaci, kdy městský soud nevyhověl návrhu na osvobození od soudních poplatků z důvodu nedostatečné aktivity při získávání materiálního zajištění aniž by namítané skutečnosti ověřil, posoudil jejich relevantnost, a dospěl tak k závěru o věrohodnosti či nevěrohodnosti, resp. úplnosti či neúplnosti tvrzení stěžovatele, zakládá absentující argumentace městského soudu ke stěžovatelem uváděným skutečnostem nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Deficit v odůvodnění rozhodnutí městského soudu nemůže být zhojen tím, že Nejvyšší správní soud až v odůvodnění rozhodnutí o kasační stížnosti predestře právní názor, z jakého důvodu nebylo soudem I. instance ke tvrzeným skutečnostem přihlíženo, popř. z jakého důvodu argumentace stěžovatele uplatněná v žalobě nemohla ničeho zvrátit na právních závěrech, k nimž městský soud dospěl (*srov. též nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08, příst. www.judikatura.cz*).

Jakkoliv tedy městský soud hodnotil majetkovou situaci žadatele, zůstal však nepřipustně pasivní co do zjištění důvodů pro své rozhodnutí, kdy nevzal v úvahu za relevantní skutečnosti stěžovatelem uváděné v žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Lze tedy uzavřít, že závěr městského soudu, podle něhož jsou tvrzení uváděná stěžovatelem nedůvěryhodná, *pokud on sám nevyvíjí aktivitu resp. rezignuje na získávání finančních prostředků, nemohou být jeho majetkové poměry natolik nepříznivé, aby mu znemožňovaly úhradu soudního poplatku*, je nepřezkoumatelný a není založen na důvodech, které městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí předkládá.

Nejvyšší správní soud proto rozsudek Městského soudu v Praze podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; soud je vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí Městský soud v Praze rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. listopadu 2009

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu